

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt: XXXIV

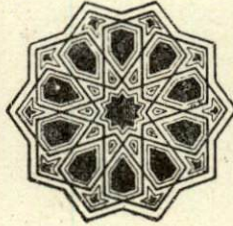

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt: XXXIV

*Bu dergide yayınlanan makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına
aittir.*

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. İbrahim Agâh ÇUBUKÇU <i>Toplumsal Açıdan Dinî Araştırmalar</i>	1
Prof. Dr. Talât KOÇYİĞİT <i>Kasten İnsan Öldürmenin Dindeki Hükmü</i>	13
Prof. Dr. Hüseyin ATAY <i>Dinde Mantıklılık</i>	25
Prof. Dr. Beyza BİLGİN <i>Evrensel Karşılaşma Hıristiyanlar ve Müslümanlar Görüşüyorlar</i>	51
Doç. Dr. Münir KOŞTAŞ <i>Auguste Comte'un Din Sosyolojisi</i> ..	67
Yrd. Doç. Dr. Ruhi KALENDER <i>Türk Musikisi Makamlarında Geçki</i>	75
Doç. Dr. Ethem CEBECİOĞLU <i>Hoca Ahmet Yesevî</i>	87
Doç. Dr. Mustafa ERDEM <i>Hıristiyanlıktaki Vaftiz Anlayışı Üzerine Bir Araştırma</i>	133
Doç. Dr. Halis ALBAYRAK <i>Elmalı Muhammed Hamdi Yazır'ın Tefsir Anlayışı</i>	155
Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR <i>Müvellidün'un Endülüis Emevîleri Döneminde Kültürel Hayattaki Yeri</i>	175
Doç. Dr. İrfan AYCAN <i>Sakîf Kabilesi ve Tâif Şehrine İslâm Tarihi Açısından Bir Bakış</i>	209
Dr. Kamil ÇAKIN <i>Hadîs'in Kur'ân'a Arzı Meselesi</i>	237
Kitap Tanımı:	
Prof. Dr. İsmail CERRAHOĞLU <i>Abdurrazzâk b. Hemmân es-San'ânî "Tefsîru'l-Kur'ânî'l-Azîz" Tahkik edip Notlarla Neşreden, ed. Doktor Abdu'l-Mu'tî Emin Kal'aci, Dâru'l-Ma'rîfe, Beyrut 1991, I-II</i>	263

- Dr. İbrahim SARIÇAM Doç. Dr. Münir Atalar, *Osmanlı Devletinde Surre-i Humâyûn ve Surre Alayları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1991 (*Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları*, İlmî Eserler : 58) 271
- Dr. İbrahim SARIÇAM Doç. Dr. Sabri Hizmetli “İslâm Tarihi (Başlangıçtan İlk Dört Halife Devri Sonuna Kadar)”, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1991, VIII + 241 S. .. 275

EVRENSEL KARŞILAŞMA HİRİSTİYANLAR VE MÜSLÜMANLAR GÖRÜŞÜYÖRLAR

Prof. Dr. Beyza BİLGİN

GİRİŞ

19-21 Haziran 1992 de, Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya eyaletinin Marl şehrinde, Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında düzenlenen geleneksel Diyalog toplantılarından, büyük çapta olanlarının ikincisi gerçekleştirildi. Toplantının adı, bu yazının başlığı olan "Evrensel Karşılaşma-Müslümanlar ve Hıristiyanlar Görüşüyorlar" idi. Ben bu toplantıya davet edilmişim. Yaşadıklarımı özetlemek istiyorum. Toplantının günleri öyle seçilmişti ki, ilk gün olan 19 Haziran Cuma, Müslümanların camilerde toplanıp birlikte ibadet ettikleri kutsal gün, son gün olan 21 Haziran Pazar ise, Hıristiyanların kiliselerde toplanıp birlikte ibadet ettikleri kutsal gün idi. Cuma günü toplantının açılışı yapılırken, caminin de açılışı yapıyordu. Programa göre, Hıristiyanlar ve Müslümanlar camide buluşacaklar, görevlilerin cami ve Cuma namazı ile ilgili bilgiler vermelerinden sonra, minareden öğle ezanı okunacak, Cuma namazı kılınacak, arkasından öğle yemeği yenecekti. Hıristiyanlar ve Müslümanlar camide toplandılar, konuşmalar dinlendi, fakat minareden ezan okunmadı. Önceden söz verildiği ve programa yazıldığı halde, yerel yönetim gereken izni encümenenden çıkaramamıştı. Belediye seçimleri de yakındı. Belediye Başkanı özür diliyordu. Durum Müslümanlar arasında hayal kırıklığı yaratmıştı. Üçüncü gün Pazar ibadetinin yapılacağı kilisenin papazı söz aldı ve Pazar günü, bir saygı olmak üzere, kilisenin de çanlarının susacağını bildirdi. Gerçekten de Pazar günkü ibadet, çanlar çalınmaksızın yapıldı ve bu durum yerel gazetelerde yer aldı.

Cuma günü camide ezan içerde okundu. Biz kadınlar balkon kısmına çıktık, Müslümanlar, namaza katılmak üzere bir kenarda yer aldık, Hıristiyan hanımlar, namazı seyretmek üzere parmaklıklara yaklaştılar. İçlerinden bazıları, camiye saygı olarak başlarını örtmüşlerdi. Asıl salonda ise hoca hutbeyi okurken, Müslüman erkekler öne

geçip safları oluşturuyor, Hıristiyan erkekler arkaya çekilip, namazı izlemek üzere yerlerini alıyorlardı. Cami kalabalıktı, çocuklar da vardı.

Namazdan sonra alt kata inildi. Burası yemek salonu olarak hazırlanmıştı. İç salondaki masalara, cemaatten hanımların evlerinde pişirip getirdikleri yemekler dizilmişti. Herkes istediğini alıyor, masalara geçiyordu. Masalarda meyve suları, gazozlar, su, ekmek ve peçeteler dizilmişti. Neşeli geçen yemekten sonra çay içildi, sohbet edildi.

Saat 15.00 de tekrar camide toplandı. Mihrabın yanına masalar ve sandalyeler konulmuştu. Konuşmacılar oraya oturdular. Dinleyiciler yine halının üzerine, rahat bir şekilde oturmuşlardı. Bu bölümde Belediye Başkanı bir selamlama konuşması yaptı. Caminin hocası ve Din atışesi de caminin yapılmasına kadar yaşanan güçlükleri, Hıristiyan-Müslüman beraberliğinin getirdiği deneyimleri anlattılar. Hıristiyan iki papaz da bilgi alışverişini içeren konuşmalar yaptılar, "Biz Hıristiyanlar neye inanıyoruz?" konusunda bilgi verdiler. Konuşmalar Türkçeye ve Almancaya çevriliyordu. Ben de Almanca ve Türkçe bir konuşma yaptım. Daha sonra sorulu cevaplı serbest konuşmalara geçildi. İlgi yüksekti. Akşam yemeği için verilen aradan sonra, saat 20.00 de tekrar camide buluşuldu. Bu defa programda Hıristiyan-Müslüman müziği vardı. Kur'an'dan ve İncil'den okumalar, Yunus Emre'den şüirler ve ilâhiler, kasideleler okundu. Rewier-Glocken Korosu, kadın ve erkek elemanları ile Zebur'dan ilahiler seslendirdiler. Kıyafetleri, kadın ve erkek birörınak uzun kaftanlar şeklinde idi. Kadınlar camiye saygı olsun diye, başlarına yemeniler örtmüşlerdi. Çok beğenildiler, alkışlandılar.

İkinci gün sabahleyin 10.00-13.00 arasında, dokuz ayrı grup, dokuz ayrı yerde grup çalışmaları yaparak, birlikte yaşamının çok yönlü sorunlarını tartıştılar, çözümler için öneriler getirdiler. Saat 13.00 de Kilisenin Cemaat-evinde öğle yemeği yendi. Saat 15.00 de aynı yerde yeni bir oturum başladı. Bu oturumun adı "iyi komşuluk, barış ve eşitlik için müşterek sorumluluğumuz" idi. Konuşmacılar, yabancılar sorumlusu bayan Jacobsen, ben ve Vestfalya Protestan Kilisesi yüksek temsilcisi Dr. Beyer idi. Aradaki çaydan sonra, sorulara geçildi ve sabahki çalışma gruplarından alınan sonuçlar açıklandı. Akşam yemeği için görevlilere bir davet verildi.

Üçüncü gün, Pazar günü, saat 10.00 da Protestan Paulus kilisesinde toplandı. Burada normal ibadet düzeninin yanı sıra, cami hocası Cemal Öztürk de vaaz etti. Papaz Jasper'in vaazı Türkçeye çevrildiği gibi hoca Cemal Öztürk'ün vaazı da Almancaya çevrildi. Bir de Katolik papaz misafir olarak davet edilmişti. Bu da herhalde ender rastlanan

bir olaydı. Koro, çocuklar, gençler ve büyüklerden oluşan sevimli bir topluluktı. İçlerinde Türk çocukları da vardı. Bitiş duası, Protestan, Katolik ve Müslüman birlikte yapıldı. Barış, iyi komşuluk ve adalet için dua edilecekti. Ben adalet için dua etmek üzere görevlendirildim ve öyle yaptım.

Kilisedeki ibadet bittikten sonra cemaat-evine gelindi ve orada bir çay molasından sonra oturumlara devam edildi. Benim bu bölümdeki konuşmam "Biz Müslümanlar neye inanıyoruz?" idi. Dilek ve temennilerin ardından, saat 13.00 dek' kapanış yemeğinden sonra dağıldı.

Ben burada, bir örnek olmak üzere, ilk gün camideki programın bir parçası olan konuşmamı, Türkçe ve Almanca olarak vermek istiyorum. Türkçe ve Almanca metinler birbirinin tam tercümesi değildirler, her ikisi ayrı ayrı yazılmışlardır, fakat özde aynıdır.

Camide biraraya gelen Müslüman-Hıristiyan cemaatin Müslümanlarına:*

Muhterem kardeşlerim, değerli Müslümanlar!

Allah'a şükürler olsun ki, gurbet elde evimizde gibiyiz. Bir camide biraradayız, minareli bir camide -bir gün ezan da okunacaktır- ve misafirlerimiz var. Müslümanlar ve Hıristiyanlar birlikteyiz. Sizler çalıştınız, bütün bunlara layık oldunuz ve Allah size verdi. Allah çalışana veriyor. Allah isteyene veriyor. Allah çalışarak isteyene, isteyerek çalışana veriyor.

Camiler, Allah sözünün edildiği, Allah sözünün öğrenildiği yerlerdir. Bizim sözümüz, Allah sözü ile birleşirse, süslenir, güzelleşir, dinlenip tutulmaya layık olur. Allah peygamberler aracılığı ile bize vahiyler göndermiş, bize bizi ve kendisini anlatmıştır. Biz kimiz? Allah kimdir? Niçin yaşıyoruz? Sonumuz ne olacak? Allah'ın sözleri-vahiyler, kutsal kitaplar şeklinde, bütün zamanlarda korunmuş, bütün zamanlarda en büyük saygıyı görmüştür. Onlar en güzel yazılarla yazılmışlar, en güzel ciltlerle ciltlenmişler, en güzel seslerle okunmuşlardır. Onların okunup öğrenildiği yerler, şimdi içinde bulunduğumuz bu cami gibi, hep en güzel şekilde yapılmışlardır. Ben öğrendim ki, bu caminin halıları, ahşap kısımları ile renk uyumu sağlasın diye, titizlikle seçilmiş, Belçika'da bulunup, alınmış getirilmiştir. Ne güzel! Cami bizim müşterek evimizdir. Bizler hepimiz Allah'a ait olduğumuz için, evimiz de Allah'ın evidir.

* 19-21/6/1992 tarihlerinde Almanya'nın Marl şehrinde yapılan "Müslümanlarla Hıristiyanlar Görüşüyorlar" adlı toplantı çerçevesinde Fatih Camii'nde yapılan konuşma.

Camilerimize Allah'ın Evi dememiz bundandır. Oralara herkes korkmadan, çekinmeden, güvenle girer.

Allah sevgisi ile yapılan işler her zaman her yerde kabul görür, hiç eskimez, unutulmaz. İnsanlar yüreklerinde Allah sevgisi ile yaratılmışlardır. Çocuklar Allah'ı ne kadar çok severler! Allah'tan en çok korkanlar O'nu en çok sevenlerdir. Çünkü Allah'ı sevenler Allah'ı bilirler, tanırlar. Allah'ı bilenler ve tanıyanlar, Allah'ın yarattıklarını bilenler ve tanıyanlardır. Allah'tan en çok korkanların bilginler olması bundandır.

Şimdi ben Kur'an-ı Kerim'in bir suresinden söz etmek istiyorum. Sözüm bu sure ile güzelleşsin diye! Surenin ismi Tin, yani incir'dir. Tin suresinde iyi ile kötü arasındaki fark açıklanmakta, iyinin, eğer korunup gözetilmezse nasıl kötüye dönüşebileceği anlatılmaktadır. Sure şu anlamdaki ayetlerle başlamaktadır:

Bismillahirrahmanirrahim!
İncire, zeytine, Sina dağına ve
bu güvenli şehre yemin ederim ki,
biz insanı en güzel şekilde yarattık,
sonra onu aşağıların aşağısı kıldık. (Ayet 1-5)

İnsan, en güzel şekilde yaratıldığı halde, aşağıların aşağısı kınıyor ve bu olay, incir, zeytin, Sina dağı ve güvenli şehir misalleri ile birleştiriliyor. Bu dört değer arasındaki ortak özellikler neler olabilir acaba? Ben bu misalleri biraz açıklamak istiyorum.

İncir, tazesini de kurusu da çok değerli olan bir meyvedir. Değer onun içinde gizlidir. Eğer bakım görürse, yurt içinde ve dışında pazar bulan, mükemmel bir ürün olur. Fakat bakım görmezse, yabanileşir, küçük çekirdekler ve kurtçuklarla dolu, değersiz, yenilemez bir hale dönüşür.

Zeytin, içinde değer taşıyan, değerli bir üründür. Bakım görürse, lezzetli bir yiyecek olur; yağı çıkarılırsa, vızgeçilemeyecek faydalar sağlar. Zeytinyağının faydaları eski çağlardan beri bilinir. Hastalıkların tedavisinde, aydınlanma için kandillerde, bağış olarak ibadetlerde değerlendirilmiştir.

Sina dağı, herhangi bir dağ iken, Musa peygambere orada vahiy gelmesi ile, dünyaca saygı gösterilen, kutsal bir dağ olmuştur. Halbuki, Musa peygamber dağdan inmekte gecikince, aynı dağın eteğinde insanlar, Musa peygamberin kendilerini terkettiğini sanarak tekrar eski dinlerine dönüp yaptıkları inek heykeline tapabilmişlerdir.

Güvenliği ile ünlü şehirlerden biri olan Mekke ise Peygamberimizin doğduğu şehir olmasına rağmen, Peygamberimizin kendisi için güvenli olamamış, Peygamberimiz Mekke'den gizlice göç etmek zorunda kalmıştır. Medineliler Peygamberimizi korumuşlar, Medine bu sayede Medine olmuştur. Verilen dört misalin ortak yönlerinin böylece ortaya çıktığı kanaatindeyim. İncir ve zeytin ürünleri, Sina dağı ve güvenli Mekke şehrinde olduğu gibi, her şey, her yer ve herkes korunmaya, geliştirilmeye, bakılmaya muhtaçtır. İçlerinde ne kadar mükemmel kabiliyetler taşırılsa taşırınsalar, kendi hallerine bırakılırlarsa, bozulabilirler, yozlaşabilirler, aşağıların aşağısına indirilebilirler. İnsan da böyledir. Şimdi surenin bir sonraki ayetini okuyorum. Anlam olarak şöyle:

Bismillahirrahmanirrahim!

“Yalnız inanıp yararlı işler işleyenler bunun dışındadır”. (Ayet 6).

İnsanlar inanıp yararlı işler işlerlerse, Allah'ın kendilerini yaratmış olduğu en güzel şekli koruyabilirler. İnsanların, en güzel şekilleri ile korunması, onların yararlı işler yapmalarına ve bu işleri inançla yapmalarına bağlanmıştır. Eğer işlerimizi inançla yapmazsak, kendimizden başkalarını ve çevremizi ihmal edersek, meydana gelecek bozulma ve yozlaşma sonunda bize dönecektir. Çağımızdaki çevre sorunu bu değil midir? Aşağıların aşağısına indirilmemek için, inanıp yararlı işler işlemede yardımlaşmalıyız, yarışarcasına çalışmalıyız.

Ben burada, Müslümanlar ve Hıristiyanlar olarak toplanmamızı bu açıdan değerlendirmek istiyorum. Müslümanlar ve Hıristiyanlar, bütün diğer insanlar ve bütün yaratıklar, hepimiz Allah'a aitiz. Allah'a ait olmakta eşitiz. Allah bizleri en güzel şekilde yarattığını söylemektedir. Öyleyse bu en güzel şeklimizi tanımaya çalışmalı, onu daima yeniden öğrenmeliyiz. Ancak o zaman onu korumanın yollarını bulabiliriz. Bunun için yardımlaşmalıyız.

Birlikte çalışmak ve yardımlaşmak için, barış ve güven ortamına ihtiyaç vardır. Barış ve güven ortamı bozuldu mu, veya böyle bir ortam hiç kurulamadı mı, çatışma başlar, savaş başlar. Savaş ise, güzel ve iyi olan, zorlukla kazanılmış olan şeyleri kolayca yok eder. Dünyamızın bir çok yerinde halen böyle acılar yaşanmaktadır. İslam dünyası için de, Hıristiyan dünyası için de benzer durum söz konusudur. Sadece Müslümanlarla Hıristiyanlar değil, Müslümanlarla Müslümanlar, Hıristiyanlarla Hıristiyanlar savaşıyorlar. Zaten artık İslam ve Hıristiyan dünyaları ayrımı kalmadı. İnsanlar birbirine yaklaştı, ibadet evleri

birbirine yaklaştı. İnşaallah hep birlikte, Allah sevgisi ile, iyiliklerde yardımlaşarak Allah'a daha da yakın olacağız.

Ökümenik, yani evrensel çalışma bugün için zor görünüyor. Diyalogu ve ökümenik çalışmayı başarmak kolay değildir. Fakat imkansız da değildir. İnanarak ve Allah sevgisi ile çalışılırsa, hiç bir şeyin imkansız olmadığı görülecektir. Ben bu görüşümü İncil'den bir söz ile desteklemek istiyorum. Hz. İsa diyor ki: "Eğer siz gerçekten inanırsanız, şu dağa, kalk, bulunduğu yeri değiştir, şu tarafa geç! diye emrederseniz ve dağ kalkar, sizin istediğiniz yere gider". (Matta 17, 20)

Ben iki ay kadar önce Güneydoğu Anadolu'daki Urfa şehrimize gitmiştim. Urfa çok sıcak, susuz çöl ovaları olan bir şehirdir. Şimdi Urfa'da büyük bir barajın yapımı tamamlanıyor. Dünyanın en büyük barajlarından biri Urfa'da olacak. Bu barajı görmeyi çok istiyordum. Gördüm ki, şimdiye kadar boşa akan suların toplanması için, bölgede birçok değişiklik yapılmış. Bazı yerler kazılıp alçaltılmış, bazı yerler doldurulup yükseltilmiş. Bana bir dağı gösterdiler. Şu dağı görüyorsun ya, dediler, o burada değildi, şu tarafta idi. Onu oradan kaldırdılar, buraya getirdiler! Halbuki bana hiç de öyle görünmüyordu. Dağ hep oradaymış gibi görünüyordu. O zaman İncil'deki bu sözü hatırladım ve yanımdaki arkadaşlara anlattım.

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in bir hadisi şöyledir: "Bir dağın yerinden kayıp değiştiğini duyarsanız, inanın. Fakat bir insanın huyunda değişiklik olduğunu duyarsanız inanmayın." (Ahmed b. Hanbel, Müsned) Demek oluyor ki, uğraşılması en zor unsur, insan unsurudur. İnsan kendisi istemedikçe, ona zorla bir şey yaptırılamaz. İnsana anlatmak ve onu ister hale getirmek zaman alır, fakat imkansız değildir. İnançla yapılan çalışmalar gecikebilir, fakat hiç bir zaman boşa gitmez.

Birbirimizi korumalı, geliştirmeliyiz. Özellikle çocuklarımızı ve gençlerimizi, zamanın gereklerine göre yetiştirmeliyiz. İnsanlar ve yararlı işler yapanlar, hep en güzel şekilde yaşamalı, himayelerinde olanları da en güzel şekilde yaşatmalıdırlar.

CHRISTEN UND MUSLIME BEGEGNEN SICH*

Liebe Schwestern und Brüder,

Herzlich willkommen in unserer Fatih Moschee. Ihr Christen seid hier unsere Gäste. Aber wir sind draußen Eure Gäste. Hier seid ihr

* Ein Vortrag in Fatih Moschee beim Begegnungstagung vom 19 bis 21. Juni 1992 in Marl.

uns anvertraut. Außerhalb der Moschee sind aber wir Euch anvertraut. Im Grunde genommen sind wir also alle einander anvertraut worden. Wir Menschen wurden erschaffen als verständige Wesen und als Verantwortliche. Verantwortlich sind die Menschen darum, weil sie alle Geschöpfe, die Gott geschaffen hat, gebrauchen können. Sie können sie zerstören oder auch beschützen und pflegen. Wenn sie sie zerstören, so ist das auch für sie selbst zerstörerisch. Wenn sie sie beschützen und pflegen, ist das wiederum auch gut für sie selbst.

Man spricht öfter im Koran von der Schöpfung der Menschen. Dazu gehört die Sure vom Feigenbaum (al-Tin) 95, 4 + 5. Dort wird erklärt:

“Wir haben den Menschen in schönster, ebenmäßiger Gestalt erschaffen. Dann haben wir ihn in den niedrigsten der niedrigen Stände gebracht.” Die Menschen werden in den niedrigsten Stand gebracht, obwohl sie in schönster, ebenmäßiger Gestalt erschaffen sind. Nicht nur die Menschen, auch alle anderen Geschöpfe können verderben, selbst wenn sie die besten Möglichkeiten und die schönsten Talente besitzen. Alle Menschen und alle Dinge haben es nötig, gepflegt zu werden, geschützt zu werden und besser zu werden. Sie alle werden am schönsten, wenn sie gepflegt, geschützt und besser werden. Im folgenden Vers der Sure vom Feigenbaum wird dieser Zustand so erklärt:

“Ausgenommen die, die glauben und die gute Werke tun” (Vers 6).

Der Schutz der Menschen in ihrer schönsten Gestalt wird verbunden mit ihrem Glauben und ihren guten Werken. Der Glaube richtet sich auf Gott. Gutes tun heißt, die Geschöpfe Gottes zu pflegen, zu beschützen und zu fördern. Damit richtet sich auch dieses auf Gott. Wenn wir an die anderen Menschen und anderen Geschöpfe nicht denken, wird deren Zerstörung auf uns zurückfallen. Ist das nicht das Umweltproblem unserer Tage? Wir müssen einander helfen, in dieser Hinsicht Gutes zu tun. Ich möchte hier dieser Begegnung von Christen und Muslimen in dieser Hinsicht Bedeutung geben.

Wir alle, Christen und Muslime, andere Menschen und alle Geschöpfe gehören Gott. Gott hat nicht nur gesagt, daß er uns in schönster Gestalt schuf, sondern sogar in seiner eigenen. Wenn das so ist, sollen wir diese schönste Gestalt immer wieder neu finden. Wir müssen Wege finden, diese Gestalt zu schützen und sie einander beibringen. Wir sollen wetteifern und einander helfen, daß wir praktizieren, was wir schon gelernt haben. Frieden und Vertrauen brauchen wir, um zusammen zu arbeiten und um einander zu helfen. Wenn der Frieden und das Vertrauen verschwinden, beziehungsweise sich niemals gebildet haben, beginnen die Probleme, der Kampf und der Krieg. Der Krieg zerstört grausam das Schöne und Gute und alles,

was nur schwer wieder aufzubauen ist. Wir sehen heute vielen solchen Kummer in unserer Welt. In der muslimischen Welt wie auch in der christlichen gilt das gleichermaßen. Nicht nur Muslime kämpfen gegen Christen, sondern Muslime gegen Muslime und Christen gegen Christen. Es gibt heute keine Trennung mehr zwischen der christlichen und der muslimischen Welt. Die Menschen sind einander nähergekommen. Auch die Gotteshäuser sind einander nähergekommen. Wenn wir alle zusammen im Glauben und in der Liebe dem Guten weiterhelfen, so hoffe ich, daß wir alle noch näher bei Gott stehen werden. Die ökumenische Arbeit und der Dialog scheinen uns heute noch schwer und weit zu sein. Ökumenische Arbeit und Dialog zu erklären ist schwer. Aber es ist auch nicht unmöglich. Wenn wir im Glauben und in der Liebe zu Gott arbeiten, so wird man sehen, daß nichts unmöglich ist. Ich möchte dieses durch ein Wort Jesu unterstützen:

“Wenn ihr Glauben habt wie ein Senfkorn, so könnt ihr zu diesem Berg sagen: Hebe dich von hinnen dorthin! so wird er sich heben; und euch wird nichts unmöglich sein.” (Matthäus 17, 20). Vor zwei Monaten war ich in der Stadt Urfa in Südost-Anatolien. Urfa liegt mit seinem heißen Wetter und seiner trockenen Erde in einer endlosen Wüstenlandschaft. Jetzt wird in Urfa der Bau eines Staudamms beendet. Er wird einer der größten der Staudämme der Welt sein. Die Landschaft um den Staudamm hat sich durch das Sammeln des Wassers sehr geändert. Manche Stellen sind tiefer gegraben und abgesenkt worden, und manche sind auch höher gelegt worden. Die Leute haben mir dort einen Berg gezeigt. Und sie haben mir gesagt: “Guck mal auf diesen Berg. Siehst du ihn? Der war mal dort. Die Leute haben ihn von dort dahin gebracht. Mir schien, als ob der Berg dalag wie immer. Damals habe ich mich an diesen Vers erinnert und habe ihn zu meinen Freunden gesagt.

Die Heiligen Schriften sprechen zu uns durch Symbole. Wir sollen diese Symbole verstehen lernen, und wir werden noch viel Zeit brauchen dafür, aber wir werden es schaffen. Man kann im Glauben und durch ordentliche Arbeit alles schaffen. Wie gesagt, Wenn man zu einem Berg sagt, hebe dich, dann hebt er sich.

Wir sollen einander schützen und unsere Entwicklung gegenseitig fördern, und wir sollen einander Liebe und Vertrauen schenken. Wir sollen keinen Menschen fallen lassen.

Menschen, die glauben und Gutes tun, sollen in schönster Gestalt, in Gottes eigener Gestalt leben und leben lassen.

Adalet, Barış ve İyi Komşuluk İçin Ortak Sorumluluklarımız*

Sizleri saygı ile selamlıyor ve bu güzel toplantıdan dolayı kutluyorum. Sizler burada iyi komşuluk, barış ve adalet içinde, birlikte yaşamın şartlarını araştırıyorsunuz. Bu çok arzulanan bir durumdur. Böyle bir duruma, aynı bir tek dünyada yaşayan insanlar olarak hepimizin, hatta sadece insanların değil, bütün yaratıkların ihtiyacı vardır.

Yaratılış bir bütündür ve yaratılışın bütünlüğü içinde herkes ve her şey için bir yer vardır. Herkes ve her şey sevmeye, korunmaya ve öğretilmeye değerdir.

Dini inanç kendiliğinden bir eğitim yolu çizer. Yeter ki insanlar davranışlarını inançları doğrultusunda değiştirsinler ve geliştirsinsinler.

Marl'daki Müslüman-Hıristiyan Diyalogu ile ilgili olarak bana gönderilmiş olan dökümanları okudum ve öğrendim ki, Almanlar ve Türkler burada, birlikte yaşamak ve birbirine yardım etmek açısından epeyce yol katetmişlerdir. Sizler sohbetlerinizde birbirinize, samimi olarak sorular yöneltebilmişsiniz. Kanaatimce bu, güçlükleri aşmakta çok önemli bir aşamadır. Bu sorulardan benim ilgimi en çok çeken ikisi üzerinde biraz durmak istiyorum.

Sorulardan biri bir Hıristiyan'dan geliyordu ve şöyleydi: "Niçin Hıristiyanlara hep kafir deniliyor? Halbuki Kur'an'da kafirler ve puta tapanlarla Ehlikitap arasında açık bir ayırım yapılmıştır." Bu önemli bir sorudur. Kafirler ifadesi, çok ciddi, ağır ve olumsuz bir anlam taşımaktadır. Kur'an'da bu isimle, yani "Kafirler" diye kısa bir sure vardır. Bu sureyi Türkçe bir Kur'an tercümesinden okuyalım: (Sure 9)

Bismillahirrahmanirrahim

De ki: Ey Kafirler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam.

Benim taptığıma da siz tapmazsınız.

Ben sizin taptığınıza tapacak değilim,

Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz.

Sizin dininiz size, benim dinim banadır.

Burada Hz. Muhammed'in -Allah'tan alarak tabii- Kafirler! diye hitabettiği kimseler kimlerdi? Onlar Mekkelilerdi. Mekkeliler ise kafir değil, müşriktiler. Mekkeliler Allah'a inanıyor ve O'na saygı gösteriyorlardı. Fakat onlar Allah'ın yanısıra putlara da inanıyor ve onlara da Allah'a gösterdikleri saygı gibi saygı gösteriyorlardı. Putlara

* 19-21 Haziran 1992 de Marl (Almanya)'da, Müslüman-Hıristiyan Diyalogunda, Cemaat-Evi'ndeki Panel'den bir konuşma

“ilah” diyorlardı. Kur’an bu tutuma karşı şöyle söylemiştir: “Allah’tan başka İlah yoktur. İlahınız sadece bir tek İlah’tır”.

Mekkeliler putçuluktan pek çok menfaatler sağlamışlardı. “Allahın Evi” denilen eski Kâbe ve çevresi kutsal sayılıp korunduğundan, kabileler putlarını buraya emanet ediyorlar, onları ziyaret için belli günlerde buraya geliyorlardı. Kâbe ve çevresi putlarla dolmuş, bir hac yeri olmuştu. Hac için gidiş gelişler çok önemliydi, Mekkelilere büyük gelir ve itibar sağlıyordu. Mekkeliler bu büyük imkanları kaybetmek istemiyorlardı.

İlerigelenlerden bir heyet Allahın Elçisi’ne geldiler ve bir antlaşma yapmak istediler. Hz. Muhammed mal, güzel kadınlar, yüksek mevki gibi tekliflerin hiçbirini kabul etmedi. Bunun üzerine onlar çok farklı, son bir teklifleri daha olduğunu söylediler. Allahın Elçisi ümitlendi ve sordu: “Nedir?” Anlattılar: “Bir yıl sen bizim ilâhlarımıza tap, bir yıl biz senin ilâhına tapalım. Bizim dinimiz seninkinden doğru çıkarsa, bundan sen faydalanırsın. Senin dinin bizimkinden doğru çıkarsa, biz bundan faydalanırız.” Allahın Elçisi böyle bir teklif karşısında şaşırıp ve titreyerek şöyle söyledi: “Ey Kâfirler! Ne istiyorsunuz? Bir tek olan Allah’ın yanısıra putlara tapmamı mı! Allah beni korusun! Bir Peygamber vahiyler üzeriade değişiklik yapmak iznine sahip değildir.”

“Kâfirler” Suresi işte bu olay üzerine vahyolunmuştur ve Allah’ın Elçisi ertesi günü, sabahın erken saatinde, bu sureyi Kâbe’de, Mekkelilere okumuştur.

Mekkelilerin teklifi gerçekten korkunçtu. Onlar, dinin, inananlar için önemini hiçe saymışlardı. Herhalde gerçekte kendileri onu önemsemiyorlardı. Eğer kendi dinlerine içtenlikle, gerçekten inanmış olsalardı, böyle bir teklifi asla getiremezlerdi.

Mekkeliler dinlerine önem vermiyor, onu menfaatlerine değışebiliyorlardı. Bu yüzden onlara “Kâfirler” denilmiştir.

Burada sizler, Müslümanlar ve Hıristiyanlar olarak, kendi dinlerinize dürüstlük ve samimiyetle bağlısınız. Sizlerin karşılıklı olarak birbirinizi incitmeniz doğru olmaz. Kur’an-ı Kerim’de böyle bir durum için şu uyarıda bulunulmuştur: (2 Bakara 113)

“Allah, ihtilâfa düşmekte oldukları bu davada, Kıyamet Günü’nde, aralarında hükmürü verecektir.

Diğer soru bir Müslümana aitti ve şöyleydi: “Sizi vicdanımızla hesaplaşmaya davet ediyorum. Acaba siz, Hıristiyan olmayanları da, tıpkı

kendinizi gördüğünüz gibi, barışa ve özgürlüğe özlem duyan, huzura ve güvene susamış insanlar olarak görüyormusunuz?"

Burada İncil'den birkaç ayet okumak istiyorum. Herkesi, düşmanları bile sevmek ile ilgili: (Matta 5, 43-47)

"Sen komşunu sevecek ve düşmanından nefret edeceksin! denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Düşmanlarınızı sevin ve size eza edenler için dua edin; böylece göklerde olan Babanızın oğulları olursunuz. Zira O, güneşini kötülerin ve iyilerin üzerine doğdurur; yağmuru salih olanların ve olmayanların üzerine yağdırır. Eğer sizi sevenleri severseniz, karşılığınız ne olur? Vergi mültezimleri de öyle yapmıyorlar mı? Yalnız kardeşlerinizi selamlarsanız, fazla ne yapmış olursunuz? Putperestler de öyle yapmıyorlar mı?"

Son olarak yine Kur'an-ı Kerim'den bir ayeti hatırlatmak istiyorum: (2 Bakara 111)

"Yahudiler ve Hıristiyanlar dediler ki: Yahudi ve Hıristiyan olanlardan başkası asla cennete girmeyecek! Bu onların kuruntularıdır. De ki: Sözüünüz doğru ise delillerinizi getirin! Hayır, öyle değildir. İyilik yaparak kendini Allah'a veren kimsenin mükâfatı Rabbinin katındadır. Onlara korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir."

Adalet, barış ve iyi komşuluk için ortak sorumluluklarımızla ilgili öğütler dinlerimizde bize verilmiştir. Bize düşen daha dindar olmak, dindarca hareket etmek ve yeni yetişenleri bu doğrultuda terbiye etmektir.

Saygılarımla.

Unsere gemeinsame Verantwortung für Gerechtigkeit, Frieden und gute Nachbarschaft*

Ich grüße Sie alle herzlich und gratuliere Ihnen zu dieser schönen Tagung. Sie suchen hier in eurem Teil nach Folgerungen für das Zusammenleben in guter Nachbarschaft, Frieden und Gerechtigkeit. Das ist sehr begehrenswert. So was brauchen wir für all in der einen Welt lebenden Menschen, und nicht nur für Menschen, für alle Kreaturen auch.

Der Schöpfung ist ein Ganzes. Innerhalb der Ganzheit der Schöpfung gibt es Platz für jeden und alles. Jeder und alles ist wert, geliebt zu werden, geschützt zu werden und gelehrt zu werden. Der religiöse

* Ein Vortrag in Gemeindehaus beim Begegnungstagung vom 19 bis 21 Juni 1992 in Marl

Glaube ist schon von sich aus gewissermassen ein Erziehungsweg. Die Menschen müssen in ihrem Verhalten gemäss diesem Glauben entwickelt und verändert werden.

Ich habe die Dokumente über den Christlich-Islamischen Dialog und über die evangelischen Beratungsstelle für Islamfragen gelesen und gelernt, dass die Deutschen und Türken hier einen langen Weg hinter sich haben, im Versuch zusammen zu leben und gegeneinander zu ertragen. Sie haben in den Gesprächen offene Fragen einander stellen können. Meiner Meinung nach, das ist eine wichtige Stufe, die Schwierigkeiten zu überwinden.

Eine der offenen Fragen lautete so: "Warum werden die Christen als Ungläubige genannt, obwohl der Koran eine klare Unterscheidung zwischen Ungläubigen und Götzendienern und den Völkern des Buches macht?" Diese Frage hat mich sehr interessiert. Denn der Ausdruck Ungläubige ist von einer sehr ernsten, schweren und negativen Bedeutung. Im Koran steht eine kurze Sure mit diesen Namen, also "die Ungläubigen". Lesen wir die Bedeutung dieser Sure in einem deutschen Koranübersetzung: (Sure 109, die Ungläubigen)

Namen Gottes, des Erbarmers, des Barmherzigen.

Sprich: O ihr Ungläubigen, ich verehere nicht was ihr verehrt, auch ihr verehrt nicht, was ich verehere.

Weder ich werde verehere, was ihr verehrt haben, noch ihr verehere, was ich verehere.

Ihr habt eure Religion, und ich habe meine Religion.

Wer sind hier die Leute, denen der Prophet Mohammed vom Gott erhaltend als Ungläubige ansprach? Sie waren Mekkaner. Mekkaner waren aber keine Ungläubigen. Sie waren Polytheisten. Sie glaubten an Gott und verehrten ihn. Aber sie glaubten neben Gott auch manche Gottheiten an und verehrten sie, wie sie Gott verehrten. Sie nannten Gott "Allah" und die Gottheiten "llah". Der Koran sagte dagegen: Es gibt keinen Gott oder Gottheit ausser Allah. Ihre Gottheit ist nur einen einzigen Gottheit, Allah.

Die Mekkaner hatten inzwischen viele verschiedene Vorteile aus dem Götzendienst. Das uralte Gotteshaus Kaaba und seine Umgebung wurde voll von den Götzenbilder. Weil Kaaba und seine Umgebung heilig gesprochen war, brachten die Völkerschaften ihre Götzenbilder hierher, und kamen sie dann ab und zu, sie zu verehere. Das war ein großes Ereignis, ein großer Handel und eine große Achtung. Die Mekkaner wollten nicht solche grosse Beziehungen vollständig zerstören.

Hochgestellte Persönlichkeiten kamen zu Prophet und suchten eine Vereinbarung. Prophet Mohammed nahm keinen Vorschlag an, wie Reichtum, schöne Frauen, Präsidentschaft usw.

Sie brachten dann einen ganz Verschiedenen Vorschlag. "Das ist unser letzter Vorschlag" sagten sie. "Was wäre es"? fragte Mohammed. Sie ertzälten: "Bete Du ein Jahrlang gemäß unserer Religion, beten wir ein Jahrlang gemäß deiner Religion. Wäre unsere Religion richtiger als deine Religion, dann ziehst Du Vorteil daraus; wäre deine Religion richtiger als unsere, dann ziehen wir Vorteil daraus". Der Prophet erstaunte so einen Vorschlag und sagte zitternd: "O ihr Heidnischen! Was möchten Sie? Soll ich neben den einzigen Gott die Götzenbilder verehren! Gott bewahre mich!... Ein Prophet durfte keine Veränderung über den Offenbarungen zu machen."

Die Sure "die Ungläubigen" ist über diesem Gespräch offenbart worden, und der Prophet las ihn morgen früh den Mekkaner vor.

Mekkaner Vorschlag war in der Tat erschreckend. Sie haben so gerechnet, als ob die Religion den Gläubigen gleichgültig wäre. Sie waren sicherlich so. Falls sie aufrichtig und herzlich an ihrer Religion und Verehrung wären, würden sie keinen solchen Vorschlag bringen.

Sie konnten ihre Religion gegen ihre Vorteile eintauschen. Deswegen wurden sie als Ungläubigen angesprochen.

Sie sind aber hier als Muslime und Christen aufrichtig und herzlich an ihrer Religion festgebunden. Es wäre ungerecht, wenn sie gegeneinander beleidigen. "Gott wird am Tage der Auferstehung zwischen euch das urteilen, worüber sie uneins waren. So müssen Sie zu den guten Dingen um die Wette eilen." (2 Bakara 113).

Für mich war auch eine andere Frage interessant, diesmal von einer Muslim, und sie lautete so:

"So möchte ich Sie auffordern..., sich im Gewissen Rechenschaft zu geben, ob Sie in den Nicht-Christen bereits die gleichen Menschen entdeckt haben, mit der gleichen Sehnsucht nach Frieden und Freiheit, nach Ruhe und Sicherheit, dessen Erfüllung Sie für sich selbst so selbstverständlich beanspruchen." Jetzt möchte ich dazu einige Verse aus dem Evangelium nach Matthäus vorlesen. Liebe zu den Feinden, also Liebe zu den allen: (5, 43-47)

"Ihr habt gehört, dass gesagt worden ist: Du sollst deinen Nächsten lieben und deinen Feind hassen. Ich aber sage euch: Liebt euere Feinde

und betet für die, die euch verfolgen, damit ihr Söhne eures Vaters im Himmel werdet; denn Er lässt seine Sonne aufgehen über Bösen und Guten, und er lasst regnen über Gerechte und Ungerechte. Wenn ihr nämlich nur die liebt, die euch lieben, welchen Lohn könnt ihr dafür erwarten? Tun das nicht auch die Zöllner? Und wenn ihr nur eure Brüder grüsst, was tut ihr damit Besonderes? Tun das nicht auch die Heiden?"

Als letztes wieder aus dem Koran:

Sie sagen: Es werden das Paradies nur die betreten, die Juden oder Christen sind. Das sind ihre Wünsche. Bringt her eueren Beweis, so ihr die Wahrheit sagt. Nein, wer sich völlig Gott hingibt, und dabei rechtschaffen ist, der hat seinen Lohn bei seinem Herrn. Diese haben nichts zu befürchten, und sie werden nicht traurich sein." (2 Bakara 111, 112).

Unsere gemeinsame Verantwortung für Gerechtigkeit, Frieden und gute Nachbarschaft, alle diese sind in unseren religiösen Erziehung anwesend. Bloss sollen wir mehr religiös handeln und die Heranwachsenden dafür zu erziehen.

Hochachtungsvoll.

DUA

Sevgili Rabbimiz!

Yüce Tanrım!

Ey uçsuz bucaksız gökleri ışıklı yıldızlarla,

Azgın denizleri köpüklü dalgalarla süsleyen Allah!

Ey bizleri yoktan vareden Yaraticımız!

Bizlere, Senin yüceliğini tanımak üzere akıl verdin, gönül verdin.

Bizler, Senin yolunda başeğmiş müminleriz.

Seni Yüceltmek için, Senin sevginle, Müslümanlar ve Hıristiyanlar olarak biraraya geldik.

Bizler ancak Senin büyüklüğüne, Senin adaletinle ve Senin hoşgörünle büyüyebiliriz.

Şüphesiz yanlışlar yaptığımız olmuştur.

Sıkıntılar da çekmişizdir.

Fakat Sen, Sonunda bizleri hep bağışlamışsındır.
 Bugün yine sıkıntılarımız vardır.
 Sana inananlar, yine sana müracaat ediyoruz.
 Bizleri; eriştirdiğin yücelikten indirme Allahım!
 Birbirimize adaletle davranmamız için,
 Çevremizi koruyup iyileştirmemiz için,
 Bizlere anlayış ver, güç ver!
 Ver ki, yüreklerimizdeki sevgin hiç kaybolmasın.
 Bilmeden yaptığımız günahlarımız varsa, Bağışla Allahım!
 Bağışla ki, kederli yüreklerimiz yıkansın, aydınlansın;
 Yüreklerimizi yıkayıp aydınlatmak sana güç değildir.
 Ey yüceler yücesi Rabbimiz.
 Sen bizleri terketme, bizleri koru, bizleri bağışla!
 Amin.

DAS GEBET

Unser lieber Herr Gott!
 Unser erhabener Gott!
 Den endlosen Himmel mit Sternen, die wilden Meere mit schäumenden
 Wellen geschmückt erschaffender Gott!
 O uns von nichts erschaffender Gott!
 Du hast uns Verstand und Seele gegeben, um
 Deine Erhabenheit zu verstehen.
 Wir sind die Gläubigen, die vor Dir den Kopf beugen.
 Um Dich zu erheben, sind wir hier durch deine Liebe als
 Muslime und Christen zusammen gekommen.
 Wir können nur mit deiner Erhabenheit, mit deiner
 Gerechtigkeit und mit deiner Toleranz aufwachsen.
 Ohne Zweifel haben wir Fehler begangen.
 Du hast uns aber am Ende verziehen.
 Wir haben heute noch Sorgen

Wir wenden uns Dir wieder an!
Bitte wende dein Gesicht von uns nicht ab!
Bitte gib uns Kraft und Verständnis, um unsere
Umwelt zu schützen und gegeneinander
gut und gerecht zu verhalten.
Gib uns diese Kraft, so daß unsere
Liebe zu Dir nicht verschwindet.
O Gott, verzeihe uns, wenn wir ohne
Bewußtsein Sünde begangen haben!
Verzeihe uns, daß unsere sorgvolle
Herzen abgewaschen und beleuchtet werden können.
Es ist Dir nicht so schwer, unsere
Herzen säubern und erhellen.
Unser erhabener Gott!
Laß uns nicht alleine!
Schützt uns und verzeihe uns!
Amin.